

Cesti keskraamatukogu ootab täiendajaid!

Meie-aegne sugupõlv võib siamaale trükitud ilmunud Cesti kirjanduse rohkele päale juba üsna uhke olla: Cesti kirjaturg ja ajakirjandus on hulga aastakümnete vältusel päris kogutaks kasvanud. Meis peitub väärtusliku allikaid, mis oma aja nähtustest, püüetest ning mõtteviisist pajatavad. Siit järgneb, mähedune tähtsus sel oleks, kui kogu eestikeelne trükivara — raamatud, ajakirjad, lendlehed, aruanded jne. — täielikult kuhugi ühisesse alalhoidmise-kohta oleksid kogutud. Seeläbi võidakse minewiku-uurimine meil hallita, mille aset ükski muu ei saa täita. Väheha minewiku elu-olu, arenemine seltsielu, ühistegevuse, feele ja teistel aladel paistaks jäält uurijale nagu peeglist vastu ja annaks materjali ühikute küsimuste põhjalikuks läbitöötamiseks ning asjalolude igakülgseks hindamiseks. Eesuguse uurimisealuse rajamine on meile kui edenewale rahwale möödapääsmata tarwiduseks saanud; wastasel korral ei lähe meil korda oma kodumaa ja rahwa elu ja olu ühikjoontes rahuldawalt tundma õppida ja puuduks täesolewa aja olude walgustamisel kindel alus.

Rõõmustawal viisil kasvab meil säherduste uurimiseainete käsitajate hulk; neid puutub silma iseäranis meie intelligenti ja ülifoolinoorefoo ridades. Rahlemata mõtats meil niisugune uurimise-tegevus suuremasti hoogu, kui sellele tööle meie praeguses asja seisutorras täielikumata võimalust leiduks. Asjalugu on praegu aga säherdune, et meil niisugust panipaika weel ei ole, kuhu kõiki Cesti trükivara täiel määral kokku oleks kantud.

Kuni 1905. a. lõpuni saadeti vähemalt üks osa meie kirjandusest ülifooli raamatukogusse, olgugi et jäält kaduma läts ja teda ilma korraldamata jätta. Kuid 1906. aastast päale kuni tänini ei saadeta sinna ülepää enam tsensurieksemplariid. Cesti kirjanduse Cesti sellekohane palwe jäi tähelepanemata. Mis tsensuri eksemplaridest kaugematesse raamatukogudesse on saadatud, kaob suurelt osalt, igatahes ei ole temal tegelikult palju tähendust.

Nii jääb siis mile ainus tee üle: ise omale keskraamatukogu luua, mis eneses kõik eestikeelsed ja Cesti kohta käiwad teisekeelsed trükistööd sijaldaiks. Selleks on Cesti Üliõpilaste Selts Taaralinna tähelepanemise-wäärilise aluse rajanud: enam kui 25 aasta jooksul on ta omale raamatukogu soetanud, millesse õige rohke Cesti trükistööde tagawara tallele on pandud. Nim. raamatukogu ongi Cesti Üliõpilaste Selts Cesti keskraamatukogu aluselt annetanud ja selle edaspidise korraldamise, täiendamise ja walitsemise Cesti Rahwa Muuseumi hooletaks annud.

Cesti Rahwa Muuseum on katunud ajajooksul kogu täiendada. On mitmel korral üleskutsetega meie kirjastajate ja ajalehete toimetuste poole pöördud. Ainult ühikud kirjastajad ja ajalehete toimetused on oma kirjastusi saatma hakanud. Ülemtrükiwalituse luhaga sai Muuseum kohaliku tsensuri arhivi omale, kuid jäält ei leidu ka kaugeliki kõiki raamatuid ja trükistööd. Paljud wäiksemad trükistööd, nagu perekondlikud ja seltside teadaandmised, lendlehed, kuulutusjed jne. ei pääsegi trükiasjade inspektorite kätte — neid võib ainult trükis-kohta arhiwidest leida. Ka kõige-wähemalt oma kultuura-ajalooline tähtsus ja tuleb neid sellepärast täielikuse keskraamatukogusse korjata. Wäljalõiked teisekeelsetest ajalehetest näitaksid, mis meist kaugemal teataks. Trükikoja d teeksid hästi,

kui nad oma arhiwid, mida nad ainult 2 aastat kohustatud on oma juures hoidma, Muuseumile edasi annaksid, sest muidu lähewad tihti need väärtuslikud kogud kaduma. Märkused trükitud eksemplaride arwu, hinna, aja jne. kohta on Muuseumi kogule otsekoheleks kindlaks materjaliks.

Uute trükistööde, raamatute jne. jaoks oleks soowitam, kui trükistööde sellekohane kaitse oleks ka ained Muuseumi korjanduse jaoks wälja pandaks, kuhu siis kõik, mis masinast läbi käib, sisse wisatakse ja aegajalt Muuseumile ära saadetakse.

Wäga tähtsad on seltside jaoks gubuste igaaastased aruanded, mida keskraamatukogule saata palutakse.

Ükski Cesti ajaleht ega ajakiri ei tohiks küll keskraamatukogust puududa. Puuduwate ajalehete nimekirju katseta aegajalt awaldada, neid võib ka järeleüsimise päale E. R. M.—ilt saada.

Kodumaa pilid (päewapildid, postkaardid — ka tarwitatud) aitaksid omalt poolt kogu täiendada.

Cesti Rahwa Muuseumi ainele jõud on liig wähenene, et Cesti keskraamatukogu soowitawale täiusele aidata; päälegi ei saa ta kõike oma jõudu keskraamatukogu alalise täiendamise päale tarwitada, sest et tal ka mitmeid muid ülesandeid täita on. Sellepärast pöörame palwega kõigi Cesti kirjastajate, periodiliste wäljaannete toimetuste ning trükistööde kui ka kõigi ühikute poolt, kel võimalik on meie keskraamatukogu rikastamiseks kas trükistööde annetamisega ehk rahalise toetusega kaasa aidata: **Luubage oma kaastegevust Cesti keskraamatukogu täiendamiseks!** Tehke wabatahtlikult omale keskraamatukogusse meie kodumaa uurimise tarwis eestikeelsete ja eestlastesse puutuwa trükistööde täielikku keskohta walmistada! Seeläbi soetate teie endi trükimanduste alalhoidmise-wõimaluse ka järeltulewate põlwe jaoks ja awate materjalilise meie uurimisehimulistele. Ei nõuats ju mitte iseäranis kulukat ohwrit, kui kirjastajad, ajakirjajad wäljaandjad ja trükikojad igast oma raamatust, ajakirjast ehk muust trükistööst, ilma maksu tahtmata, ühe eksemplari Cesti Rahwa Muuseumi saadaksid (adr.: г. Юрьевъ, Cesti Rahwa Muuseum); ühiktegelasest aga päästaksid sel kombel tihtigi mõne haruldase trükistöö-eksemplari uurimise otstarbeks kui ka tulewate põlwe jaoks ehk võiksid oma poolt seda täiendada, mis kirjastajal unustuse pähe wast tegemata jäänud. Sel mõttel on ka Cesti Kirjanduse Selts E. R. Muuseumiga tänini käsitäes töötanud ja tahab seda edaspidigi teha: Raamatud ja ajakirjad, mis Cesti Kirjanduse Seltsile saadetakse, lähewad, niipalju kui selts neid arwustamise otstarbeks ära ei oletarwitunud, jäält lõpulikult kõik E. R. Muuseumi kätte.

Wast kardetakse, et raamatukogu sel teel ühe trükistöö mitmes eksemplaris jääb. Ega see wiga ei teeks! Raamatud kulwad ära, neid võib teiste wasta wahetada, neid võib tulewaste teaduslikkude raamatukogude jaoks alal hoida jne.

Kui meie kõigi tahmine Cesti keskraamatukogu täiendamisetöö juure ühineb, siis jõuame kiilgawalt sihile. Ühikute test tilkadest korjub meri.

**Cesti Kirjanduse Selts.
Cesti Rahwa Muuseum.**